

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
Rozdział 1	
Justyna Barczyk-Kozłowska, Anna Kopańska, Aleksander Kwaśniak, Paulina Wojtyna	
My home is my castle – czyli słów kilka o rozszerzeniu granic obrony koniecznej w polskim kodeksie karnym	17
Rozdział 2	
Karolina Galaś	
Ustawa z dnia 22 listopada 2013 roku o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzającymi zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób jako przejaw wpływu populizmu społecznego na bieżącą politykę państwa	31
Rozdział 3	
Agnieszka Kaczmarek	
Spółdzielczość mieszkaniowa – ewolucja instytucji, kierunki rozwoju. Analiza w świetle nowelizacji ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych z dnia 20 lipca 2017 roku.....	53
Rozdział 4	
Aleksander Kwaśniak	
Jak przeprowadzić rewolucję karnistyczną w tydzień	95
Rozdział 5	
Ewa Mazelanik	
Analiza instytucjonalna ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zakresie art. 4 pkt 8 nowelizującego art. 77 ustawy o transporcie drogowym.....	119
Rozdział 6	
Ewa Mazelanik	
Analiza instytucjonalna ustawy z dnia 16 maja 2019 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw, wprowadzającej instytucję pośrednictwa przy przewozie osób, czyli tzw. „Lex Uber”	157
Rozdział 7	
Dorota Nowicka	
Skutki regulacji zawartych w ustawie o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym	191
Rozdział 8	
Joanna Puchała	
Analiza instytucjonalna doręczeń komorniczych wprowadzonych w życie 7 listopada 2019 roku	207

Rozdział 9

Joanna Puchała

Analiza instytucjonalna ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni	221
---	-----

Rozdział 10

Dorota Skuza

Potrzeba uchwalenia ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę w zakresie dodatku za staż pracy	239
---	-----

WSTĘP

Stowarzyszenie Badań nad Źródłami i Funkcjami Prawa „Fontes” założone zostało w roku 2012. Jest ono zrzeszeniem ludzi świata nauki i praktyki stosowania prawa, którzy stawiają sobie za cel poszerzenie tradycyjnego podejścia do badań nad prawem o nowe elementy, umożliwiające empiryczne poznanie przyczyn tworzenia norm prawnych (materialnych źródeł prawa) oraz społeczno-gospodarczych skutków ich funkcjonowania.

Badania naukowe prowadzone przez członków Stowarzyszenia opierają się na interdyscyplinarnym podejściu do ładu aksjonormatywnego, na łączeniu wiedzy z różnych dziedzin nauk społecznych: prawa, socjologii, ekonomii, psychologii, politologii. Badania te prowadzą do uporządkowania i modernizacji wiedzy na temat celów działania człowieka jako istoty społecznej i sposobów realizacji tych celów, w szczególności na temat przesłanek i sposobów wywierania presji na przebieg postępowania legislacyjnego przez osoby indywidualne i grupy interesu¹.

Kompleksową metodę badawczą, na której opiera się cała działalność naukowa Stowarzyszenia, opracował prof. zw. dr hab. Paweł Chmielnicki, jego pomysłodawca i założyciel. Punktem wyjścia tej metody jest proste spostrzeżenie, że klasyczny badacz prawa, analizując rozważane zagadnienie skupia się jedynie na logiczno-lingwistycznej egzegezie komunikatu o stanie reguł sformalizowanych, co znacznie zawęża pole badawcze. Tymczasem to samo zagadnienie, stając się przedmiotem badań różnych dziedzin naukowych, prowadzi do o wiele szerszych, różnorodnych wniosków. Zdaniem profesora jego metoda powstała w odpowiedzi na brak kierunku badawczego, który stawiałby sobie za cel poznanie charakteru regulacji prowadzących do powstania, zmiany lub usunięcia z systemu danej reguły działania. Zmierza ona do poznania pochodzenia (źródła), treści i efektów funkcjonowania przyjętych reguł działania. Profesor Chmielnicki zwraca jednak uwagę, że reguły te przyjmują postać zarówno formalną, jak i nieformalną, jednakże dopiero w całości stanowią podstawę porządku społecznego, przez co określają przebieg relacji zachodzących pomiędzy jednostkami i zbiorowościami. Dlatego też dopiero połączenie wyników osiągniętych na tych wszystkich polach badawczych pozwala na przedstawienie pełnego obrazu rzeczywistości².

---

¹ http://stowarzyszeniefontes.com/?page_id=881/#section-7 [dostęp: 11 maja 2010].

² P. Chmielnicki, *Metodyka badań nad źródłami powstania prawa. Część 1. Podstawy*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2012, nr 3, s. 90. Szczegółowe omówienie założeń tej metody opracowane zostało przez P. Chmielnickiego w wielu pracach naukowych. Zob. P. Chmielnicki, *Metodyka badań nad źródłami powstania prawa. Część 2. Uzasadnienie i objaśnienie poszczególnych faz badań*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2012, nr 4, s. 72 i nast.; P. Chmielnicki, *Konspekt badań nad źródłami pochodzenia prawa*, „Przegląd

Jednym z założeń Stowarzyszenia było zainteresowanie nowym podejściem do badań nie tylko wytrawnych przedstawicieli świata nauki, u których wymagało ono przewartościowania dotychczasowego myślenia o sposobie prowadzenia badań w zakresie prawa, ale także, a może nawet przede wszystkim, młodych adeptów pracy naukowej, nieprzeziąkniętych jeszcze tradycyjnym podejściem do pracy badawczej. Metoda ta pozwala bowiem spojrzeć na analizowany problem z zupełnie innej, o wiele szerszej perspektywy niżby to miało miejsce przy korzystaniu z utrwalonego dotychczas warsztatu badawczego. Stąd w Stowarzyszeniu „Fontes” zrodził się w roku 2015 pomysł organizowania cyklicznych konkursów na prace badawcze skierowanych do młodych badaczy (posiadających stopień doktora włącznie), w tym również studentów, którzy mogliby zgłaszać w nim także swoje prace licencjackie i magisterskie opracowane metodą „Fontes”.

Po raz pierwszy konkurs został przeprowadzony w roku 2016. Zostając jego laureatką w kategorii „Artykuł naukowy”, pomyślałam, że warto byłoby zachęcić szersze grono studentów do przygotowania swoich prac dyplomowych tą metodą i udziału w organizowanej w przyszłym roku kolejnej jego edycji. Zaproponowałam wówczas władzom Wyższej Szkoły Humanitas, w której pracuję od lat, przeprowadzenie ze studentami wykładu monograficznego, w ramach którego prezentowałabym założenia tej nowej metody badawczej. W praktyce okazało się, że została przyjęta ona przez studentów z dużym zainteresowaniem. Już w roku 2017 trzy zespoły badawcze studentów WSH zgłosiły swoje prace do konkursu, zajmując czołowe miejsca zarówno w kategorii „Artykuł naukowy”, jak i „Prace magisterskie”. Ten sukces utwierdził mnie w tym, że warto było podjąć to wyzwanie. Dlatego też w roku 2019, już jako prezes utworzonego w tym czasie pierwszego Oddziału Stowarzyszenia Badań nad Źródłami i Funkcjami Prawa „Fontes”, zaproponowałam studentom, z którymi w tym czasie odbywałam zajęcia, by stworzyć monografię, która stanowiłaby zbiór przygotowanych przez nich metodą Fontes opracowań naukowych. Do prac w tym przedsięwzięciu zaprosiłam również absolwentów, którzy uczestniczyli w latach poprzednich w prowadzonym przeze mnie wykładzie monograficznym, w tym także tych, którzy z sukcesem wzięli udział w konkursie w roku 2017. W ten sposób powstała niniejsza publikacja, którą oddaję w Państwa ręce, licząc na to, że spotka się ona z życzliwym z Państwa strony przyjęciem. Na całość złożyło się 10 interesujących tekstów, przy czym każdy porusza odrębną tematykę. Tym co je łączy, jest zastosowana w nich metoda badawcza. Z uwagi na jej złożoność, opracowania te nie zawsze skupiają się na wszystkich jej elementach, lecz jedynie na niektórych, obejmując tylko wybrane fazy badawcze. Dlatego też, zanim przystąpicie Państwo do wnikliwej lektury, pozwolę sobie pokrótce przedstawić opracowane przez prof.

zw. dr. hab. Pawła Chmielnickiego – twórcę analizowanej metody – poszczególne czynności badawcze (fazy), które składają się na tę metodę. Z pewnością będzie to pomocne w lepszym zrozumieniu samej jej idei.

ZALECANE CZYNNOŚCI BADAWCZE

Zasadniczym przedmiotem czynności przeprowadzanych w ramach analizy jakiegoś zadania badawczego jest ustalenie treści schematu działań adekwatnych do osiągnięcia wybranego celu (ustalenie treści kompletu normatywnego), ze wskazaniem:

a) działań opartych na rozwiązaniach dylematów decyzyjnych sformalizowanych prawnie, których zastosowanie pozostaje w adekwatnym związku przyczynowo-skutkowym z osiągnięciem założonego celu działania,

b) działań opartych na rozwiązaniach dylematów decyzyjnych innych niż rozwiązania sformalizowane prawnie (jak: normy społeczne, reguły gospodarowania, normy religijne itp.), których zastosowanie pozostaje w adekwatnym związku przyczynowo-skutkowym z zastosowaniem rozwiązań sformalizowanych prawnie, służących osiągnięciu założonego celu działania,

c) kolejności działań opartych na stosowaniu rozwiązań wymienionych pod lit. a i b, odpowiadającej charakterowi powiązań pomiędzy poszczególnymi rozwiązaniami.

Ustalenie treści kompletu normatywnego służy temu, aby określić zaistniałe lub potencjalne, ogólne skutki społeczno-ekonomiczne (skutki dla społeczeństwa i gospodarki) badanych rozwiązań.

Faza 1. Wstępne wyodrębnienie badanej instytucji

Polega na wstępnym (prowizorycznym) wytypowaniu (wskazaniu), z wybranego pola badawczego (tj. wytypowanej ustawy i innych źródeł rozwiązań dylematów decyzyjnych):

1) celu działania, jaki można osiągnąć w oparciu o rozwiązania zawarte w wytypowanej ustawie (np. osiągnięcie zysku finansowego przez dany podmiot gospodujący, albo awansowanie w stratyfikacji społecznej przez daną osobę itp.);

2) przepisów prawa określających badaną instytucję prawną, w tym:

- zawartych w wytypowanej ustawie;
- zawartych w innych regulacjach prawnych, których stosowanie bezpośrednio determinuje osiągnięcie celu działania możliwego do osiągnięcia dla człowieka dzięki istnieniu badanych regulacji (których stosowanie ma bezpośrednie znaczenie dla osiągnięcia pewnego celu działania, na zasadzie adekwatnego związku przyczynowo-skutkowego);

3) rozwiązań niesformalizowanych, których stosowanie bezpośrednio determinuje osiągnięcie celu działania możliwego do osiągnięcia dla człowieka dzięki istnieniu badanych regulacji (jak np. normy wymiany towarowo-pieniężnej dotyczące danego rodzaju działalności gospodarczej).

Trafność wytypowania określonych rozwiązań będzie weryfikowana dalszymi czynnościami badawczymi. Wstępne typowanie rozwiązań stanowiących schemat działania ma więc charakter pierwszej hipotezy roboczej, zgodnie z powiedzeniem „od czegoś trzeba zacząć”.

Faza 2. Zebranie danych badawczych

Polega na zagregowaniu dostępnej wiedzy na temat badanej regulacji, zarówno w aspekcie źródeł jej pochodzenia, jak i jej związków funkcjonalnych z innymi instytucjami porządku społeczno-gospodarczego, kierunków wykładni i interpretacji przepisów prawa odnoszących się do badanej instytucji, rozumienia reguł niesformalizowanych odnoszących się do stosowania badanych rozwiązań oraz efektów społeczno-gospodarczych ich funkcjonowania. W szczególności chodzi o:

- 1) zebranie informacji opisujących przebieg procesu legislacyjnego (dokumenty tworzone przez organy władzy publicznej i organizacje pozarządowe, analizy i opinie ekspertów, wywiady z osobami zaangażowanymi w proces legislacyjny),
- 2) kwerendę piśmiennictwa naukowego i opracowań branżowych,
- 3) kwerendę orzecznictwa sądowego i administracyjnego,
- 4) pozyskanie (agregację) danych o efektach działania badanej instytucji (dane statystyczne, oceny efektywności instytucji wynikające z badań ankietowych itp.).

Faza 3. Sformułowanie hipotez roboczych

Dotyczy przyjęcia wstępnych założeń, zarówno w oparciu o informacje uzyskane w ramach kwerendy, jak i w oparciu o wiedzę profesjonalną uczestników badań co do kategorii podmiotów, których dotyczy działanie badanych rozwiązań, co do kategorii wypłat (korzyści), jakie mogą podmioty te osiągnąć w związku z działaniem przedmiotowych rozwiązań, co do kategorii kosztów (obciążeń, dolegliwości), jakie wiążą się z przedmiotowymi rozwiązaniami dla poszczególnych podmiotów oraz co do celów działania, jakie poszczególne podmioty mogą formułować w związku z przedmiotową instytucją.

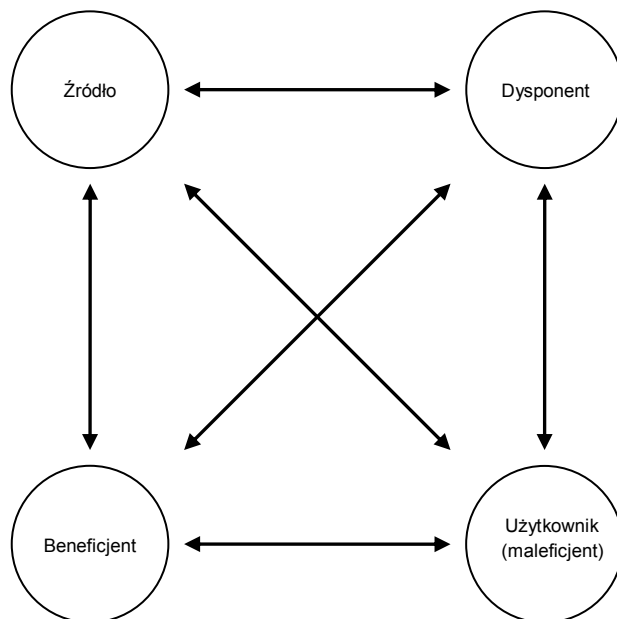
PODMIOTY SCHEMATU DZIAŁANIA³

I. Aktorzy procesu prawotwórczego

A. Źródła

Można wyodrębnić kilka kategorii ról do obsadzenia, jakie wiążą się z tworzeniem rozwiązań (reguł, norm, instytucji) składających się na schemat działania (komplet normatywny). Są to: źródło, dysponent, beneficjent i użytkownik (maleficjent). Podział ten nie ma charakteru rozłącznego – jeden i ten sam podmiot może obsadzać jedną lub więcej ról (a nawet wszystkie).

Rysunek 1. Podmioty schematu działania (kompletu normatywnego)

Źródło: P. Chmielnicki (red.), *Pochodzenie, tworzenie i efektywność prawa*, Warszawa 2014, s. 136.

Źródło to faktyczny (rzeczywisty) inicjator wprowadzenia do obiegu społecznego określonych rozwiązań (instytucji, reguł działania). Ściśle biorąc, chodzi o źródło kluczowych elementów schematu działania (mowa tu o kluczowych elementach, a nie całym schemacie, gdyż w zabiegach, jakie czyni źródło, przeważnie cho-

³ Pełne omówienie kategorii podmiotów schematu działania oraz innych zagadnień związanych z zalecaną metodą badawczą można znaleźć w publikacji zbiorowej: P. Chmielnicki (red.), *Pochodzenie, tworzenie i efektywność prawa*, Warszawa 2014, s. 135 i nast.

dzi tylko o formalizację pewnych najważniejszych elementów schematu, zwłaszcza tych, które decydują o koszcie i wypłacie (np. o ujęcie dolegliwości za odstąpienie od schematu w postaci sankcji prawnych), zaś pozostałe elementy schematu są niejako „uzupełniane” z innych zasobów reguł (norm, rozwiązań), w tym z istniejących już, innych schematów działania. Bardzo często, choć nie zawsze źródło jest tym samym podmiotem co beneficjent (podmiot odnoszący korzyści ze stosowania normy, np. pewna grupa polityczna, społeczna, zawodowa). Jest to naturalna sytuacja, gdyż inicjator formalizacji pewnych rozwiązań najczęściej czyni to ze względu na chęć uzyskania bezpośrednich korzyści dla siebie. Jednak nie zawsze główne korzyści, jakie wynikają dla kogoś ze schematu, uzyskiwane są właśnie przez inicjatora.

Z punktu widzenia roli, jaką poszczególne podmioty odgrywały w procesie prawotwórczym, można wskazać trzy podstawowe kategorie źródeł: 1) te, które nadawały kierunek inicjatywie prawotwórczej i stale ją promowały swoją aktywnością, zgłaszanymi ideami i konkretnymi projektami (można powiedzieć, że podmioty te są „właściwymi” bądź „pierwotnymi” źródłami regulacji); 2) te, które zachowywały się pasywnie w zakresie zgłaszania kierunków prac legislacyjnych i konkretnych projektów, ale ich wystąpienia były kluczowe do zakończenia procesu prawotwórczego; odgrywały więc rolę swoistego „katalizatora”, tzn. nie miały wpływu na treść regulacji (albo był to wpływ minimalny), ale były konieczne dla jej powstania; 3) te, które zostały zaangażowane do procesu prawotwórczego mimo swojej woli i dopiero wówczas zaczęły oddziaływać na kierunki prac legislacyjnych i zgłaszać konkretne projekty. Można powiedzieć, iż podmioty te są „dodatkowymi” albo „pochodnymi” źródłami regulacji, że stały się źródłami poniekąd „przy okazji”. W tej ostatniej grupie mogą znaleźć się m.in. podmioty, które wręcz dążyły do zablokowania procesu prawotwórczego (można powiedzieć, że na początkowym etapie odgrywały rolę „antyźródła” albo źródeł powstrzymujących, czyli źródeł suspensywnych), jednak – kiedy jego dalszy bieg stał się nieuchronny – przyjęły na siebie współuczestnictwo w tym procesie. Wymienione wyżej trzy kategorie źródeł będą określane jako:

- 1) źródła konstytutywne,
- 2) źródła rezolutywne,
- 3) źródła akcesoryjne.

B. Dysponenci

Dysponentem jest – z reguły – przedstawiciel władzy publicznej. Może on formalizować reguły (stanowić prawo w procesie legislacyjnym lub wydawać orzeczenia jako sąd), modyfikować je, uzupełniać, rozpowszechniać, wreszcie derogować (wycofywać z obiegu). Role źródła i dysponenta mogą być łączone w ręku jednego podmiotu, ale często bywają też rozdzielone. Źródłem są podmioty o znacznym potencjale sprawczym (np. o znacznej zdolności do projekcji siły), jak duże, silnie zintegrowane grupy zawodowe, duże podmioty gospodarcze, organizacje społeczne, partie

polityczne oraz – oczywiście – organy władzy publicznej, w szczególności centrum reprezentujące dominującą, w danym momencie, orientację polityczną. Jeśli chodzi o rolę dysponenta, to np. – oprócz centralnych organów władzy państwowej – może nim być każdy podmiot dysponujący władzą w sferze lokalnej.

Tak jak w przypadku źródeł, można wyróżnić analogiczne kategorie dysponentów:

- 1) dysponenti konstytucywni,
- 2) dysponenti rezolucywni,
- 3) dysponenti akcesoryjni.

Dysponentem konstytucyjnym, czyli tym, który odgrywa wiodącą rolę w procesie formalizacji rozwiązania (jest „gospodarzem” tego procesu), może być np. izba parlamentu albo centralny organ administracji publicznej (np. minister). Dysponentem rezolucyjnym może być np. Trybunał Konstytucyjny, który wskazuje istnienie „luki prawnej” i potrzebę ustanowienia nowych rozwiązań (stworzenia nowego lub zmiany istniejącego schematu działania). Dysponentem akcesoryjnym jest np. organ, który partycypuje w procedurze uzgodnień międzyresortowych i zgłasza własne propozycje do projektu legislacyjnego.

Podobnie jak w przypadku źródeł także w przypadku dysponentów można wskazać osoby wchodzące w rolę „antydisponentów”, czyli podmiotów przeciwdziałających formalizacji promowanych rozwiązań. Może być to np. prezydent, który korzysta z prawa weta lub kieruje ustawę do Trybunału Konstytucyjnego.

II. Aktorzy schematu działania

C. Beneficjenci

Beneficjent to osoba (podmiot zbiorowy), która uzyskuje wymierną lub niewymierną korzyść ze stosowania upowszechnionych i chronionych przez zbiorowość schematów działania (otrzymuje wypłatę). Role źródła i dysponenta nie muszą pokrywać się z rolą beneficjenta, choć – niewątpliwie – istnieją silne logiczne przesłanki do kumulowania ról źródła schematu działania i jego beneficjenta: podmiot posiadający potencjał do wylansowania nowego schematu działania czyni to – z reguły – przez wzgląd na własną korzyść.

D. Użytkownicy

Użytkownik to każda osoba (podmiot zbiorowy), która działa w sposób określony schematem działania, ponosząc np. koszty jego funkcjonowania. Stąd można mówić także o kategorii **maleficjenta** (czyli podmiotu, który ponosi dolegliwości czy też obciążenia związane ze schematem). Nie wszyscy użytkownicy będą w związku z tym maleficjentami, gdyż wśród użytkowników znajdują się także beneficjenci rozwiązań upowszechnionych schematem. Rola użytkownika pozwala zachować kontrolę nad

przebiegiem procesu stosowania schematu, co ma niebagatelne znaczenie dla uzyskania wypłaty (na rzecz samego użytkownika, jeżeli jest beneficjentem, lub innego podmiotu).

Rozumienie korzyści i kosztów związanych z realizacją zakładanego celu działania

Rozpatrując korzyści i koszty, jakie powstają w związku ze stosowaniem rekonstruowanego schematu działania, należy odnieść się do tych kategorii szeroko, wziąć pod uwagę różne rodzaje korzyści i kosztów, zarówno wymierne ekonomicznie, jak i niewymierne.

Wśród korzyści należy uwzględnić wypłaty:

- a) mierzalne wskaźnikami ekonomicznymi (*dochody, wolumen posiadanych dóbr konsumpcyjnych, PKB* itp.);
- b) niemierzalne wskaźnikami ekonomicznymi, w tym dotyczące:
  - przystosowania się do zastanego ładu aksjonormatywnego (*w tym uzyskania akceptacji ze strony innych członków tej samej zbiorowości*);
  - rywalizacji o obsadzenie jak najdogodniejszej roli społecznej (*w tym awansu w stratyfikacji społecznej, podniesienia samooceny*);
  - poczucia bezpieczeństwa bytowego własnego i osób bliskich.

Wśród kosztów należy uwzględnić obciążenia (straty, dolegliwości):

- a) mierzalne wskaźnikami ekonomicznymi (*dochody, wolumen posiadanych dóbr konsumpcyjnych, PKB* itp.);
- b) niemierzalne wskaźnikami ekonomicznymi, w tym dotyczące:
  - nieprzystosowania się do zastanego ładu aksjonormatywnego (*w tym utraty akceptacji ze strony innych członków tej samej zbiorowości*);
  - porażki w rywalizacji o obsadzenie jak najdogodniejszej roli społecznej (*w tym degradacji w stratyfikacji społecznej, obniżenia samooceny*);
  - utraty poczucia bezpieczeństwa bytowego własnego i osób bliskich.

Faza 4. Rekonstrukcja powiązań pomiędzy rozwiązaniami formalnymi

Czynności te dotyczą określenia – biorąc za punkt wyjścia przyjęte w fazie 3 hipotezy robocze (założenia) co do kategorii podmiotów, wypłat, kosztów i celów – **sekwencji działań** realizowanych przez poszczególne podmioty w celu osiągnięcia określonych korzyści, ewentualnie uchylenia się od kosztów i/lub zablokowanie innemu podmiotowi osiągnięcia jego celów działania – wyłącznie w oparciu o analizę rozwiązań prawnych. Innymi słowy, efekt badawczy na tym etapie ma polegać na stworzeniu **niepełnego schematu działania** (kompletu normatywnego), zawierającego wyłącznie rozwiązania prawne.

Faza 5. Rekonstrukcja powiązań pomiędzy normami formalnymi i normami niesformalizowanymi

Czynności te dotyczą uzupełnienia schematu działania (kompletu normatywnego) mającego przynieść zainteresowanemu podmiotowi osiągnięcie założonego celu, stworzonego w ramach fazy 4 (w oparciu o analizę stanu prawa), o **rozwiązania nieformalne** odnoszące się do przedmiotowej regulacji. Innymi słowy, efekt badawczy na tym etapie ma polegać na stworzeniu **pełnego schematu działania** (kompletu normatywnego), zawierającego zarówno rozwiązania prawne, jak i prawnie niesformalizowane.

Faza 6. Weryfikacja hipotez roboczych i ustaleń z faz 3-5

Czynności te mają na celu weryfikację hipotez roboczych (wstępnych założeń) przyjętych w fazie 1 dotyczących wyodrębnienia rozwiązań prawnych i niesformalizowanych, mających odniesienie do badanego schematu.

Faza 7. Ocena charakteru presji na formalizację badanej instytucji i społeczno-gospodarczych efektów jej oddziaływania

Czynności dotyczą sformułowania wniosków co do:

1) przesłanek sformalizowania norm, jakie zostały zidentyfikowane w ramach poprzedzających czynności badawczych;

2) czynników generujących realne i potencjalne efekty działania badanej instytucji.

Chodzi przede wszystkim o dokonanie oceny, które z rozpoznanych czynników mają znaczenie przeważające nad innymi. Mówiąc inaczej, chodzi o wskazanie, które powiązania pomiędzy którymi, wziętymi pod uwagę rozwiązaniami tworzącymi porządek społeczno-gospodarczy, mają decydujące znaczenie dla ustanowienia i efektywności badanej regulacji prawnej.

Faza 8. Prognozowanie i formułowanie zaleceń

Dotyczy porównania wyników poprzedzających czynności badawczych z dostępną wcześniej wiedzą na temat istoty badanej regulacji prawnej i charakteru jej oddziaływania. Chodzi o ustalenie, na ile wnioski wyprowadzone z dokonanych czynności badawczych są koherentne z poglądami formułowanymi dotychczas na temat badanej regulacji, na ile zaś pozostają niekoherentne. Możliwość sformułowania prognoz dotyczących dalszej ewolucji badanej instytucji i zaleceń w zakresie optymalizacji polityki legislacyjnej i dziedzin pokrewnych.